

Dhr. S. Dekker
Minister van Rechtsbescherming
Ministerie van Justitie en Veiligheid
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Betreft Consultatie wetsvoorstel 'transparantie maatschappelijke organisaties'
Datum 8 februari 2019

Geachte heer Dekker,

Als Nederlandse maatschappelijke organisatie maakt Cordaid zich zorgen over de gevolgen van het conceptwetsvoorstel 'transparantie maatschappelijke organisaties'. Hierbij maken we graag van de gelegenheid gebruik om hierop te reageren. Het wetsvoorstel beoogt de transparantie van binnenlandse en buitenlandse geldstromen - vanuit onvrije landen - naar Nederlandse maatschappelijke organisaties te vergroten. In dat kader regelt het voorstel dat een donateur (zgn. grote schenker), die 15.000 euro of meer per boekjaar schenkt aan onze organisatie, met naam en woonplaats bekend gemaakt wordt op onze website.

Wij vrezen dat deze wetsmaatregelen onze trouwe, grote gevers en potentiële schenkers / filantropen weerhoudt om nog grote giften te doen voor het werk van Cordaid. Het wetsvoorstel schaadt immers hun privacy en hun veiligheid, en zal hun geefbereidheid substantieel verminderen. Het recht om in stilte te geven wordt ernstig aangetast. Daardoor zullen onze inkomsten naar onze verwachting dalen en kunnen we minder betekenen voor kwetsbare mensen in fragiele contexten. We verzoeken u en het kabinet dan ook deze conceptwet in te trekken, dan wel te beperken tot niet-ANBI-geregistreerde instellingen om de volgende redenen:

1. Het voorstel is schadelijk voor privacy, veiligheid en geefbereidheid van onze grote gevers

- De kans dat een donateur onze missie en visie niet onderschrijft, lijkt ons heel klein. Onze donateurs zijn over het algemeen mensen die graag omzien naar elkaar en mensen die zelf zuinig leven om een ander te kunnen helpen. Maar ook mensen op leeftijd die hun levensspaargeld bestemmen voor het werk van Cordaid. Met dit wetsvoorstel lijkt het erop dat donateurs zich moeten verantwoorden aan de samenleving, hoe ze in hun

levensovertuiging en idealen willen investeren. Terwijl dit naar onze stellige overtuiging een privéaangelegenheid is.

- Transparantie hebben we hoog in het vaandel, maar de privacy van onze donateurs net zo zeer. Ze willen bijna altijd dat hun giften vertrouwelijk worden behandeld. Recent nog gaf een van onze grote gevers aan dat hij op straat regelmatig achterom kijkt, omdat hij bang is dat hij achtervolgd wordt door criminelen vanwege zijn vermogen. Met de publicatieplicht zal hij zich nog onveiliger gaan voelen. Hij, maar ook de andere grote gevers, lopen het risico om ongewenst benaderd te gaan worden, wanneer ze als filantroop bekend worden. Het wetsartikel zal daardoor mensen afschrikken om grote bedragen te schenken.
- De publicatieplicht, zoals opgenomen in de conceptwet, verbaast ons omdat deze in strijd met het privacy grondrecht van donateurs en de filosofie achter de privacywetgeving, die vorig jaar nog is uitgebreid en aangescherpt onder de AVG. Het is ons voorts niet duidelijk waarom het publiceren van de namen van bestuurders wél en het publiceren van de namen van grote gevers geen schending oplevert van de bescherming van gevoelige persoonsgegevens. Ook het belang dat de donateursgegevens voor het volledige publiek inzichtelijk zijn, ontgaat ons.
- Dit conceptwetsvoorstel ziet ook toe op ontvangsten uit nalatenschappen. Erfenissen en legaten zijn voor Cordaid een zeer belangrijke inkomstenbron. Ook hier geldt bij publicatieplicht de aantasting van de privacy, in dit geval van de familie van de overledene.
- Daarnaast moet iedere wilsbeschikking gerespecteerd worden. Hierin staat namelijk de wens van de erflater beschreven en dit is wat Cordaid betreft onaantastbaar.
- Met de verwachte inkomstenderving door het wetsartikel, zullen tegelijkertijd de kosten voor Cordaid toenemen. We zullen steeds een ontheffing moeten aanvragen, hetgeen zorgt voor administratieve lasten voor onze organisatie en de overheid. Met de ontheffingsaanvragen van alle andere maatschappelijke organisaties tezamen denken we dat dit enorm drukt op de capaciteit bij de overheid. Voor beide partijen zal het extra kosten met zich meebrengen.

2. Het wetsvoorstel is niet scherp genoeg gedefinieerd en afgebakend

- Vanzelfsprekend wil Cordaid ook dat in de Nederlandse rechtsstaat ondermijnend gedrag wordt tegengaan. De begrippen: 'Onwenselijke gedragingen' en 'onwenselijke beïnvloeding' worden echter niet nader gedefinieerd en zijn daarmee breed interpreteerbaar.
- Het begrip 'Maatschappelijke organisatie' zoals vermeld in het wetsconcept betreft een zeer brede groep organisaties, waaronder ook stichtingen, verenigingen, kerken, ongeacht of de rechtspersoon een maatschappelijk doel behartigt. Het lijkt ons zeer zinvol om de typen organisaties waar dit wetsvoorstel voor bedoeld is nader te specificeren en organisaties die het algemeen maatschappelijk belang

dienen, met ANBI-status - ook om de reden dat ze al onder toezicht staan, in ons geval door het CBF - uit te sluiten.

- De grote groep bonafide organisaties zal lijden onder, vermoedelijk, slechts enkele organisaties waar mogelijk het probleem zit. Daarmee is deze maatregel disproportioneel voor onze organisatie en voor de hele sector.
- Doeltreffend beleid betekent dat de categorie van organisaties die de minister op het oog heeft nauwkeurig omschreven moet worden. Pas dan kunnen doeltreffende maatregelen genomen worden die alleen voor die organisaties gelden.

3. Er is al afdoende wet- en regelgeving, deze moet alleen gehandhaafd te worden

- Hoe past het wetsvoorstel binnen het Integrale Afwegingskader voor beleid en regelgeving met de verplichte check op de effecten in ontwikkelingslanden als Cordaid minder inkomsten en daarmee minder gelden voor haar werk in deze landen ontvangt?
- Een minder ingrijpend voorstel zou zijn dat de betreffende persoonsgegevens alleen inzichtelijk zijn voor de bevoegde autoriteiten, waaronder het OM, de NCTV en de Belastingdienst. Een goedwillende schenker zal minder snel bezwaar hebben tegen opname in een dergelijke besloten lijst, omdat de persoonsgegevens en het giftbedrag dan niet openbaar worden.
- Cordaid beschikt over de ANBI-status met bijbehorende 'checks and balances' die de onafhankelijke positie van bestuurders waarborgt. Donateurs kunnen bij ons geen invloed 'afdwingen' met hun donaties.
 - Wij zijn een CBF-erkende organisatie en staan onder toezicht. Met de erkenning laten we zien dat wij als organisatie zelf al verregaande maatregelen hebben genomen o.a. om transparantie te vergroten en onwenselijke invloed tegen te gaan.
 - Daarnaast heeft Cordaid ook haar controlemechanisme voor grote giften, zowel vanuit Nederland als vanuit het buitenland. Hiervoor wordt de Factiva-check toegepast, die moet voorkomen dat Cordaid relaties aangaat met externe partijen die zich bezig houden met het witwassen van gelden, omkoping en corruptie. Deze check zal ook gaan gelden voor grote schenkingen uit erfenissen.

4. Het voorstel druist in tegen het belang dat de overheid toekent aan goede doelen

- We vragen ons af hoe het wetsvoorstel past binnen het beleid van de Nederlandse overheid om geefcultuur binnen het maatschappelijk middenveld te stimuleren.
- Het conceptwetsvoorstel vloeit voort uit een ambitie in het regeerakkoord. In datzelfde regeerakkoord staat ook dat 'de

- vele positieve krachten in onze samenleving van burgers, verenigingen en geloofsgenootschappen' ruimte verdienen.
- Hiermee laat het kabinet zien terecht gevoelig te zijn voor de oproep van de sector (manifest Filantropie) om filantropie w.o. goede doelen te erkennen als een belangrijk fundament voor maatschappelijke binding en actief burgerschap.
 - Het belang dat het kabinet toekent aan de sector blijkt ook uit het faciliterende en stimulerende overheidsbeleid, zoals bijvoorbeeld de giftenaftrek en de Geefwet. Dit is een onmisbare pijler onder de steun van onze donateurs.

Kortom, wij maken ons zorgen over de negatieve effecten van dit conceptwetsvoorstel op de privacy van onze grote gevers en de impact die Cordaid wereldwijd maakt. Wij vinden het moeilijk te rijmen dat een overheid die grote waarde toekent aan de actieve betrokkenheid vanuit het maatschappelijk middenveld bij het werk van goede doelen dergelijke drempels opwerpt. Wij verzoeken het kabinet deze conceptwet in te trekken, dan wel op de hierboven aangemerkte punten aan te passen.

Hoogachtend,

Kees Zevenbergen
CEO Cordaid
kees.zevenbergen@cordaid.org